

Cuvinte cheie: daci, fortificații, Sarmizegetusa, putere, ideologie.

Keywords: Dacians, fortress, Sarmizegetusa, power, ideology.

Așa cum le definește arheologia clasică, cetățile sunt un anumit tip de fortificații, locuite permanent de un conducător militar și politic împreună cu o garnizoană, care pot avea în apropiere o așezare civilă¹. Denumirea dacică a unui astfel de complex a fost probabil *dava*, printre cele mai importante cetăți numărându-se cele de la Grădiștea de Munte - *Sarmizegetusa*, Bănița - *Piatra Cetății*, Costești - *Blidaru*, Costești - *Cetățuie*, Luncani - *Piatra Roșie* sau Căpâlna - *Dealul Cetății* (Pl. I). Un element aparte de fortificare al acestor cetăți a fost *murus dacicus*.

I. *Murus dacicus* ...

Murus dacicus este un anume tip de zid folosit de către daci, de unde și denumirea², alcătuit fiind din blocuri de calcar dispuse în asize, pe două paramente, legate între ele cu bârne transversale din lemn, fixate la capete în lăcașuri speciale numite „babe”, având între ele un emplecton din pietre și pământ bătut (Pl. II/7). Blocurile sunt fasonate pe cinci din cele șase fețe, cea din interior, dinspre emplecton, fiind sumar prelucrată. Uneori, la colțuri, zidurile pot avea profilaturi longitudinale pentru ca blocurile să poată fi așezate perfect vertical (Pl. II/6). Tehnica de realizare este cel mai probabil de inspirație elenistică, diferențele fiind ușor sesizabile, așa cum este cazul absentei butiselor, blocuri montate perpendicular pe direcția paramentului și care pătrund profund în emplecton (Pl. II/1)³. Lat de circa trei metri, cu o înălțime uneori depășind cinci metri, *murus dacicus* a fost folosit pentru ridicarea de fortificații și turnuri sau pentru sprijinirea teraselor antropogene.

La Grădiștea de Munte - *Sarmizegetusa* (jud. Hunedoara), capitala regatului, dacii au ridicat ziduri de piatră în centrul așezării pentru a fortifica zona dominantă sau pentru a sprijini terasele (Pl. III/3). Fortificația în tehnica *murus dacicus* înconjură trei terase urmând configurația terenului și înglobând o suprafața de circa un hectar⁴. Din cauza distrugerilor și a reamenajărilor romane s-a putut stabili doar traseul zidului dacic fără a putea fi identificate eventuale turnuri sau bastioane. În zona sacră, *murus dacicus* a fost folosit pentru a susține terasele a IX-a, a X-a și a XI-a. Zidul de susținere al terasei a XI-a includea două turnuri, unul patrulater, în vecinătatea sanctuarului vechi de calcar⁵, și altul pentagonal (Pl. II/6), în apropierea sanctuarului mare circular⁶. Pentru susținerea terasei a X-a, pe care se afla un sanctuar cu coloane de andezit, s-au construit două ziduri: unul a fost abandonat probabil din motive inginerești, fără a fi în întregime demantelat, celălalt fiind adosat primului, atingând o înălțime considerabilă⁷.

1 Glodariu 1983, p. 50, 75.

2 Termenul de *murus dacicus* nu este antic fiind o creație a istoricilor contemporani.

3 Glodariu 1983, p. 124. Originea elenistică este presupusă inițial de V. Pârvan (Pârvan 1926, p. 476-477), fiind acceptată ulterior de majoritatea cercetătorilor.

4 Glodariu 1983, p. 97-98. Gheorghiu 2005, p. 62-67.

5 Daicovicu 1983, p. 233.

6 Daicovicu 1973, p. 69.

7 Glodariu, Iaroslavschi, Rusu-Pescaru, Stănescu 1997, p. 90-91.

Paul PUPEZĂ

Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei
e-mail: paulpupeza@yahoo.com